

Adrian GORUN

Horațiu Tiberiu GORUN

Regimul comunist din România și legiferările din educație

Adrian GORUN

Horațiu Tiberiu GORUN

**REGIMUL COMUNIST DIN
ROMÂNIA ȘI LEGIFERĂRILE DIN
EDUCAȚIE**

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GORUN, ADRIAN

Regimul comunist din România și legiferările din educație /
Adrian Gorun, Tiberiu Horațiu Gorun. - București : Pro Universitaria,
2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0014-3

I. Gorun, Tiberiu Horațiu

329.15(498)

37(498)

CUVÂNT ÎNAINTE

Proiectul în înfăptuirea căruia ne-am angajat este unic în spațiul educațional din țara noastră. Despre diferitele reglementări din învățământul românesc în anumite etape istorice s-a vorbit mult și chiar s-a și scris, însă o analiză completă a legislației elaborată și aplicată în domeniu de-a lungul timpului, nu s-a realizat până azi. Așa cum am mai spus, de mare folos ne-a fost și *Antologia* editată sub autoritatea Institutului de Științe ale Educației – o lucrare care a strâns într-un singur volum aproape toate legile în baza cărora s-a organizat și a funcționat învățământul românesc. Ceea ce ne-a permis o economie de timp.

Fără a subestima eforturile specialiștilor de la Institut, preocupările noastre – materializate până în prezent în 4 volume – nu se limitează în a rescrie – succesiv – legile în domeniu, ci oferă explicații, din perspectivă trans și pluridisciplinară, cu privire la procesul legiferării și resorturile sociale, politice, juridice și pedagogice care l-au întemeiat. Așa au apărut pe rând: *Studiu sociologic asupra Legii 1/2011. Educația și comunitatea* (unde, pe lângă clarificări esențiale, sunt puse față în față prima lege articulată în domeniu – Legea instrucțiunii publice din 1864 – cu legea actuală), *Fundamente normative ale modernizării învățământului românesc (1864–1918)*, *O perspectivă istorico-sociologică asupra legislației din învățământul românesc (De la Marea Unire la decretul nr. 175/2 august 1948)* și volumul de față prin care aducem în câmpul analizei legislația din învățământ în perioada regimului totalitar (1948–1989).

Ne mai rămân de elaborat, din perspectiva finalizării proiectului nostru, încă două volume: unul destinat perioadei de după 1989, care să reflecte transformările produse în educația națională după prăbușirea comunismului și unul care va conține proiectul pentru o nouă lege a educației. Proiect pe care dorim să-l oferim publicului până la sfârșitul acestui an.

Autorii

P.S. Dintr-o eroare de redactare, în volumul *O perspectivă istorico-sociologică asupra legislației din învățământul românesc (De la Marea Unire la decretul nr.175/2 august 1948)*, la pg. 16 este insuficient identificată lucrarea istoricilor Constantin C.Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor*, Editura Albatros, București, 1975. Aceeași precizare o facem pentru Florin Negoită, cartea sa având titlul complet *Istoria Administrației Publice*, apărută la Editura Universul Juridic în 2011.

CAPITOLUL I
MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PUBLIC
DECRETUL NR. 175
PENTRU REFORMA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

I₁. Un tablou semnificativ oferit de istoricul Lucian Boia

Decretul Nr. 1383 din 2 August 1948
Monitorul Oficial nr. 177 din 3 August 1948

În cel de-al patrulea mandat de președinte al Consiliului de Miniștri exercitat de Dr. Petru Groza (15 aprilie 1948-2 iunie 1952) portofoliul de ministru al învățămîntului public este încredințat pentru un an și nouă zile (15 aprilie 1948-23 aprilie 1949) lui Gheorghe Vasilichi.

Născut la 7 septembrie 1902 (decedat în 1974) Vasilichi era absolvent a patru clase elementare, de meserie tinichigiu. Devenit membru al partidului comunist (1927), Vasilichi ajunge la Paris după ce a evadat în 1938 din închisoarea de la Craiova, intrând în contact cu dr. Petru Groza și Alexandru Buican. În 1939 a intrat în armata franceză pentru a lupta împotriva Germaniei, iar după înfrângerea Franței a fost demobilizat, activând totuși în rezistența MOI, fiind arestat în 1943.

La scurt timp după abdicarea forțată a regelui Mihai a avut loc prima ședință a cadrelor superioare a PCR și PSD la care a luat cuvîntul Gheorghe Vasilichi, în acel moment subsecretar de stat la Ministerul învățămîntului, acesta insistînd pe nevoia unei „munci de lămurire a maselor”, a unei „munci” care să conducă la „dezrădăcinarea în masă a ideii monarhice”. Ideile pe care le exprimă subsecretarul de stat de la ministerul învățămîntului public, prin primitivismul lor, se vor regăsi în întreaga propagandă comunistă îndreptată împotriva monarhiei constituționale. Pentru „activismul” său, Gheorghe Vasilichi a fost răsplătit din plin de regimul pe care-l servea, el devenind membru al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, ministru al minelor și petrolului (23 aprilie 1949, deci, după înlocuirea de la învățămînt – 13 martie 1951), director adjunct la Institutul de Istorie al PCR (unde i-a succedat lui Constantin Părvulescu, de profesie ajustor mecanic, fiind la rîndul său un înaintaș al celui mai longeviv director – din 1961 până în decembrie 1989- Ion Popescu Puțuri).¹

¹ Ca si predecesorii sai, Ion Popescu Puturi nu era un istoric, el absolvise sase clase de liceu, autodeclarandu-se ziarist.

I.1. Miniștrii comuniști ai învățământului

Vom prezenta sub formă tabelară guvernele care s-au succedat în perioada 1948-1989 și miniștrii care au gestionat învățământul românesc în epoca regimului totalitar.

Nr. Crt.	Guvernul/Primul Ministru	Perioada	Ministrul Învățământului	Perioada exercitării mandatului
1.	Dr. Petru Groza	15.04.1948- 02.06.1952	Gheorghe Vasilichi Nicolae Popescu Doreanu	15.04.1948- 23.04.1949 23.04.1949- 02.06.1952
2.	Gheorghe Ghiorghiu- Dej	02.06.1952- 28.01.1953	Nicolae Popescu Doreanu Ion Nistor	02.06- 26.09. 1952 28.09.1952- 28.01.1953
3.	Gheorghe Ghiorghiu- Dej	28.01.1953- 04.10.1955	Ion Nistor Ilie Murgulescu- ministrul învățământului superior Ilie Murgulescu- Ministerul Învățământului Public s-a contopit cu Ministerul Învățământului Superior la 06.10.1953	28.01- 06.10.1953 28.01- 06.10.1953 06.10.1953- 04.10.1955
4.	Chivu Stoica	06.10.1955- 19.03.1957	Ilie Murgulescu Miron Constantinescu	06.10.1955- 24.11.1956 24.11.1956- 19.03.1957
5.	Chivu Stoica	20.03.1957- 20.03.1961	Miron Constantinescu Athanasie Joja Ilie Murgulescu	20.03- 15.07.1957 15.07.1957- 16.01.1960 16.01.1960- 20.03.1961
6.	Ion Gh. Maurer	21.03.1961- 17.03.1965	Ilie Murgulescu Ștefan Bălan Până la 9 iunie 1962 a funcționat Ministerul Învățământului și Culturii	21.03.1961- 16.04.1963 16.04.1963- 17.03.1965
7.	Ion Gh. Maurer	18.03- 20.08.1965	Ștefan Bălan	18.03- 20.08.1965
8.	Ion Gh. Maurer	21.08.1965- 08.12.1967	Ștefan Bălan	21.08.1965- 08.12.1967
9.	Ion Gh. Maurer	09.12.1967-	Ștefan Bălan	09.12.1967- 12.03.1969

		12.03.1969		
10.	Ion Gh. Maurer	13.03.1969- 27.02.1974	Ștefan Bălan Miron Constantinescu Mircea Malița; din 17.11.1971 Ministerul s-a numit Ministerul Educației și Învățământului Paul Niculescu- Mizil	13.03- 19.08.1969 19.08.1969- 25.11.1970 25.11.1970- 13.10.1972 13.10.1972- 27.02.1974
11.	Manea Mănescu	27.02.1974- 18.03.1975	Paul Niculescu- Mizil	27.02.1974- 18.03.1975
12.	Manea Mănescu	18.03.1975- 30.03.1979	Paul Niculescu- Mizil Suzana Gâdea	18.03.1975- 16.06.1976 16.06.1976- 30.03.1979
13.	Ilie Verdeț	30.03.1979- 29.03.1980	Suzana Gâdea Aneta Spornic	30.03- 28.08.1979 28.08.1979- 29.03.1980
14.	Ilie Verdeț	29.03.1980- 20.05.1982	Aneta Spornic Ion Teoreanu	29.03.1980- 20.04.1982 28.04-20.05.1982
15.	Constantin Dăscălescu	21.05.1982- 28.03.1985	Ion Teoreanu	21.05.1982- 28.03.1985
16.	Constantin Dăscălescu	29.03.1985- 22.12.1989	Ion Teoreanu	29.03.1985- 22.12.1989

Doar câteva constatări considerăm necesar a le face:

1. În 41 de ani s-au succedat doar 16 guverne, cu președinți ai Consiliului de Miniștri: Petru Groza (1 mandat, dar era la cel de-al patrulea), Gheorghe Gheorghiu-Dej (2), Chivu Stoica (2), Ion Gheorghe Maurer (5), Manea Mănescu (2), Ilie Verdeț (2), Constantin Dăscălescu (2).

În acest interval, la ministerul învățământului au ocupat portofoliul 12 persoane: Ghe. Vasilichi (1 mandat incomplet), Nicolae Popescu Doreanu (2), Ion Nistor (2), Ilie Murgulescu (4), Miron Constantinescu (3), Athanasie Joja (1), Ștefan Bălan (5), Mircea Malița (1 mandat incomplet), Paul Niculescu-Mizil (3), Suzana Gâdea (2), Aneta Spornic (2), Ion Teoreanu (3).

2. Ierarhia ministerelor în interiorul guvernului era una care evidenția „prețul” pe care regimul comunist îl punea pe educație și învățământ, ministerul fiind consemnat mai întotdeauna pe ultima poziție. Iată, de exemplu, structura și componența ultimului guvern (Guvernul Dăscălescu 2), care a gestionat problemele României între 29 martie 1985 și 22 decembrie 1989:

Prim-ministru

Constantin Dăscălescu;

Prim-viceprim-ministru

Elena Ceaușescu;

Prim-viceprim-ministru

- Gheorghe Oprea;
Prim-viceprim-ministru
Ion Dincă;
Viceprim-ministru
Ludovic Fazekas;
Viceprim-ministru
Gheorghe Petrescu;
Viceprim-ministru
Alexandra Găinușe (29 martie 1985-17 iunie 1986)
Aneta Spornic (17 iunie 1986- 11 septembrie 1987);
Viceprim-ministru
Ion M. Nicolae (29 martie 1985-26 august 1986)
Viceprim-ministru
Ioan Totu (29 martie 1985-26 august 1986);
Ministerul contractării și achiziționării produselor agricole
Constantin Zanfir;
Ministerul comerțului interior
Ana Mureșan;
Ministerul comerțului exterior și cooperării economice internaționale
Vasile Pungan (29 martie 1985-26 august 1986)
Ilie Văduva (26 august 1986-17 iunie 1988)
Ioan Ungur (22 iunie 1988-22 decembrie 1989);
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi
Fondurilor Fixe (la 3 noiembrie 1989 ministerul a fost desființat)
Petre Preoteasa (29 martie 1985-3 octombrie 1987)
Ion C. Petre (3 octombrie 1987-29 aprilie 1988)
Gh. Stoica (29 aprilie 1988-3 noiembrie 1989);
Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor
Vasile Bulucea (29 martie 1985-9 august 1986)
Pavel Aron (9 august 1986-22 decembrie 1989);
Ministerul Turismului
Ilie Stănescu;
Ministerul Sănătății
Victor Ciobanu;
Ministerul Muncii
Maxim Berghianu;
Ministerul Educației și Învățământului
Ion Teoreanu.

3. Toate guvernele comuniste rezultau nu din alegeri (alegerile erau pur formale și, prin urmare, *nesemnificative*) ci din voința partidului unic (PMR, ulterior PCR), voință ce se reducea la bunul-plac al liderului comunist (Gheorghe Gheorghiu-Dej,